

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Sotilasalueiden kehittäminen

Ehdotus sotilasalueiden kehittämisestä puolustushallinnon
kansainvälistä ja kaupallista toimintaa varten

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Eteläinen Makasiinikatu 8
PL 31, 00131 HELSINKI

www.defmin.fi

Puolustusministeriölle

Puolustusministeriö asetti 13.11.2008 työryhmän, jonka tuli tehdä ehdotus sotilasalueiden kehittämisestä puolustushallinnon kansainvälistä ja kaupallista toimintaa varten.¹

Toimeksiannon mukaan työryhmän tuli ottaa työssään huomioon puolustusministeriön 31.1.2006 sotilasalueiden kehittämistä puolustushallinnon kansainvälistä ja kaupallista toimintaa varten asetettaman toimikunnan tekemät johtopäätökset ja suositukset ja soveltaa niitä nykyiseen tilanteeseen. Työryhmän tuli selvittää kansainvälisen ja kaupallisen toiminnan nykytila ja arvio kehitysnäkymistä sekä laatia ehdotus kehittämiskohteista ja kehittämistoimenpiteistä.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin erityisasiantuntija Kai Heng puolustusministeriöstä.

Työryhmän jäseniksi määrättiin:

- vanhempi osastoesiupseeri, everstiluutnantti Tuomo Repo 1.11.2009 saakka, puolustusministeriön puolustuspoliittiselta osastolta,
- vanhempi osastoesiupseeri, everstiluutnantti Ahti Kurvinen 1.11.2009 lähtien, puolustusministeriön puolustuspoliittiselta osastolta,
- hallitusneuvos Timo Turkki puolustusministeriön hallintopoliittiselta osastolta,
- erityisasiantuntija Jorma Kiviniemi puolustusministeriön hallintopoliittiselta osastolta,
- hallitussihteeri Ilkka Marttila puolustusministeriön resurssipoliittiselta osastolta,
- sektorijohtaja, everstiluutnantti Jyrki Heinonen pääesikunnan suunnitteluosastolta,
- erikoissuunnittelija Juhani Lantto pääesikunnan logistiikkaosastolta,
- järjestelmäpäällikkö Jari Ilkka Puolustushallinnon rakennuslaitokselta

Työryhmä otti nimekseen harjoitusalue työryhmä. Toimeksiannon mukaan työryhmän tuli jättää loppuraporttinsa viimeistään 31.12.2009. Työryhmän pyynnöstä puolustusministeriö jatkoi määräaikaa 31.5.2010 saakka. Työryhmä on kokoontunut 15 kertaa.

Työryhmä sai työnsä aikana lausunnon Senaatti-kiinteistöiltä, Metsähallitukselta sekä Puolustus-, ilmailu- ja avaruusteollisuusyhdistys ry:ltä (PIA).

1 FI.PLM 2008-1793/ 1255/30.05.00/2008

Saatuaan raporttinsa valmiiksi, työryhmä luovuttaa sen kunnioittavasti puolustusministeriölle.

Helsingissä 31. päivänä toukokuuta 2010

Kai Heng

Ahti Kurvinen

Timo Turkki

Ilkka Marttila

Jorma Kiviniemi

Jyrki Heinonen

Juhani Lantto

Jari Ilkka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2.	Aiemmat selvitykset ja linjaukset	6
2.1	Harjoitusalueoimikunta 2006	6
2.1.1	Harjoitusalueoimikunnan keskeiset johtopäätökset ja suositukset	7
2.2	Kauhava-työryhmä	7
3.	Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon keskeiset harjoitusalueita käsittelevät linjaukset	9
4.	Toiminnan oikeudellinen perusta	10
4.1	Puolustusvoimia koskeva sääntely	10
4.2	Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus sekä oikeus rajoittaa liikkumista	10
4.2.1	Pääesikunnan ohjeistus kiinteistöjen käytöstä	11
4.3	Vieraan valtion sotilaan maahantulo	11
4.4	Vahingonkorvaus	12
4.5	Ympäristölainsäädäntö	12
4.6	Hinnoittelu	12
4.7	Kansalliset varomääräykset	12
5.	EU-linjauksia	13
5.1	Euroopan unionin sotilaskomitea	13
5.2	Euroopan unionin puolustusvirasto (EDA)	13
6.	Toiminnan nykytila	15
6.1	Ohjeistus, sopimusmalli	15
6.1.1	Ampuma- ja harjoitusalueiden käyttö kaupallisessa toiminnassa	15
6.1.2	Ampumaratojen käyttö kaupallisessa toiminnassa	16
6.2	Ympäristölupa-asiat	16
6.3	Kaupallinen ja kansainvälinen toiminta vuosina 2006–2008 ...	16
6.4	Kansainvälinen sotilaallinen harjoitus	17
7.	Sidosryhmälausunnot	18
7.1	Senaatti-kiinteistöt	18
7.2.	Metsähallitus	19
7.3	Suomen Puolustus- ja Ilmateollisuusyhdistys ry (PIA)	19
7.4.	Johtopäätökset	20
8	Lopuksi	21

1 Johdanto

Suomen mahdollisuudet avata harjoitustoimintaan soveltuvia maa- ja merialueita sekä ilmatilaa kansainvälistä harjoitustoimintaa varten on ollut esillä enenevässä määrin sen jälkeen, kun puolustusvoimien kansainvälinen toiminta on lisääntynyt. Asiaa on käsitelty myös Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittikkaa koskevissa valtioneuvoston selonteoissa (VNS 6/2004, VNS 11/2009).

Selonteon VNS 6/2004 linjausten perusteella puolustusministeriö asetti toimikunnan selvittämään mahdollisuutta avata alueitaan kansainvälistä harjoitustoimintaa varten. Toimikunta antoi asiaa koskevat suosituksensa loppuraportissaan 15.12.2006.

Jatkoselvityksenä puolustusministeriö on 13.11.2008 asettanut työryhmän tekemään ehdotuksen sotilasalueiden kehittämisestä puolustushallinnon kansainvälistä ja kaupallista toimintaa varten. Toimeksiannon mukaan työryhmän tulee ottaa työssään huomioon edellä mainitun toimikunnan johtopäätökset ja suositukset ja soveltaa niitä nykyiseen tilanteeseen.

Työryhmän tulee toimeksiannon mukaan työssään selvittää kyseessä olevan kansainvälisen ja kaupallisen toiminnan nykytila ja arvio kehitysnäkymistä, laatia ehdotus kehittämiskohteista ja kehittämistoimenpiteistä.

Työryhmä ei ole käsitellyt muiden viranomaisten, seurojen yms. ei-kaupallista toimintaa harjoitus- ja muilla alueilla olevilla ampumaradoilla. Asiasta päätetään paikallisesti.

2. Aiemmat selvitykset ja linjaukset

2.1 Harjoitusalue-toimikunta 2006

Puolustusministeriö asetti 31.1.2006 toimikunnan selvittämään mahdollisuuksia avata harjoitustoimintaan soveltuvia maa- ja merialueita sekä ilmatilaa kansainvälistä ja kaupallista toimintaa varten. Toimikunnan tuli selvittää

- kansainväliseen harjoitustoimintaan soveltuvat maa- ja merialueet sekä ilmatila Suomessa
- edellytykset ja reunaehdot, joiden puitteissa harjoitustoimintaan soveltuvia alueita voidaan käyttää kansainväliseen koulutus- ja harjoitustoimintaan
- toteuttamisvaihtoehtojen kustannusvaikutukset, vaikutukset puolustushallinnolle ja yhteistyökumppaneille
- harjoitusalueiden kansainvälisestä käytöstä aiheutuvat yhdyskunta- ja ympäristövaikutukset sekä
- eri viranomaisten ja osallistujatahojen rooli Suomessa tapahtuvassa kansainvälisessä koulutus- ja harjoitustoiminnassa.

Toimikunnan työn lähtökohtana oli, että kansainvälisen ja kaupallisen käytön tulee palvella kansallisen sotilaallisen maanpuolustuksen ja kriisinhallintakyvyn kehittämistä. Toisena perustekijänä oli Suomen lainsäädäntö ja muu normisto, jotka lähtevät siitä, että sotilaallista toimintaa valtakunnan alueella harjoittaa vain Suomen puolustusvoimat.

Toimikunta totesi, että puolustusvoimien käytössä olevien harjoitusalueiden käyttötarve aiheutuu ensisijaisesti Suomen sotilaalliseen puolustamiseen tarvittavien joukkojen harjoittamisesta. Kansainvälinen kriisinhallinta ja Euroopan valtioiden harjoitusalueiden ahtaus ja käyttörajoitusten lisääntyminen sekä taloudellisten edellytysten kaventuminen lisäävät harjoitustoimintaan liittyvän yhteistoiminnan ja verkostoitumisen tarvetta Euroopassa. Samalla yhteistyön tarve ja merkitys kasvavat myös sotilaallisten kykyjen ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Edellä mainitun lisäksi harjoitusalueiden käytössä pyritään ottamaan huomioon yritysten tarpeet.

Selvittäessään kansainvälisen harjoitustoiminnan ja harjoitusalueiden käytön oikeudellista perustaa toimikunta tarkasteli muun muassa puolustusvoimien tehtäviä sekä puolustusvoimien oikeutta rajoittaa liikkumista harjoitusten yhteydessä, vieraan valtion sotilaan maahantulon ja maassaolon edellytyksiä toisaalta aluevalvontasäännösten ja toisaalta kansainvälisten sopimusten valossa. Esillä olivat myös ympäristösäädökset sekä vahingonkorvausta koskevat periaatteet.

Toimikunnan loppuraportti löytyy osoitteesta <http://www.defmin.fi/index.phtml?s=352>

2.1.1 Harjoitusalueetoimikunnan keskeiset johtopäätökset ja suositukset

Puolustusvoimien käytössä olevien harjoitusalueiden käyttöaste on erittäin korkea, minkä vuoksi harjoitusalueiden vuokraaminen ei ole käytännössä mahdollista rajoittamatta omaa toimintaa.

Harjoitusalueiden luovuttaminen kansainväliseen käyttöön ilman, että Suomi osallistuu harjoituksiin, ei ole kannatettavaa, sillä Suomi joutuisi vastaamaan isäntämaatuesta, joka aiheuttaa kuluja ja sitoo henkilöstöä. Harjoitusalueita ei myydä eikä vuokrata ulkomaisille käyttäjille.

Vieraan valtion joukkoja kutsutaan harjoittelemaan pääsääntöisesti vain, kun itse osallistutaan harjoituksiin. Periaate koskee niin maa-, meri- kuin ilmavoimia sekä niiden järjestämiä harjoituksia.

Kansainvälisen ilmatilan käyttö Perämeren ja Pohjanlahden alueella cross border -harjoitustoimintaan Ruotsin kanssa on perusteltua ja ilmatilan varaamiseksi tulisi luoda vakiomenettely.

Ympäristökysymyksistä ei aiheudu ongelmia, jos kansainvälisen harjoitustoiminnan tai kaupallisen yritystoiminnan mahdollinen lisääntyminen ei merkittävästi muuta harjoitustoiminnan kokonaismäärää.

Kaupallisten yritysten vastikkeelliselle toiminnalle puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla ei ole estettä, kun toiminta tukee sotilaallista maanpuolustusta, kriisinhallintakyvyn kehittämistä tai yhteensopivuuden vahvistamista.

Kaupallisen yrityksen toiminta puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla ja -tiloissa tulisi tarvittaessa alistaa poliittiselle päätöksenteolle. Kaupallisten yritysten toiminnalle tulisi määrittää yleiset periaatteet kustannusten ja haittojen korvaamisesta. Toiminnan ohjaamiseksi puolustusministeriö laatii yhteistoiminnassa pääesikunnan kanssa valtakunnallisen ohjeistuksen ja selvittää samalla tarpeen puitesopimusmenettelylle.

2.2 Kauhava-työryhmä

Harjoitusalueetoimikunnan suosituksissa mainitaan Kauhava-työryhmän raportti. Kyseinen työryhmä, jonka puolustusministeriö asetti 30.6.2005, selvitti mahdollisuuksia perustaa Kauhavalle yhteiseurooppalainen lentokoulutuskeskus.

Kauhava-työryhmä selvitti osin samoja asioita kuin harjoitusalueetoimikunta, painopisteen ollessa kuitenkin lentokoulutuksessa. Työryhmän loppuraportti on julkaistu 16.5.2006 ja se löytyy osoitteesta <http://www.defmin.fi/index.phtml?s=306>

3. Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon keskeiset harjoitusalueita käsittelevät linjaukset

Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan puolustushallinnon kansallisella ja kansainvälisellä verkottumisella vahvistetaan Suomen asemaa, vaikutetaan turvallisuusympäristöön sekä ylläpidetään uskottavaa puolustuskykyä. Suomen kansainvälisen kriisinhallintaosallistumisen lähtökohdaksi on asetettu EU:n, Naton, YK:n ja ETYJ:n operaatioihin osallistuminen. Puolustusvoimat osallistuu sotilaalliseen kriisinhallintaan pääasiassa maavoimien joukoilla. Meri- ja ilmavoimien kykyä osallistua kriisinhallintaoperaatioihin kehitetään.

Kansainvälistä harjoitustoimintaa kehitetään puolustusministeriön strategian mukaisesti ja toteutetaan ensisijaisesti EU:n ja Naton kanssa kriisinhallintatehtävien edellyttämien yhteistoimintavalmiuksien luomiseksi. Samalla tuetaan puolustuskykymme kehittämistä ja vahvistetaan kansainvälistä verkottumista.

Uskottavan puolustuskyvyn yhtenä edellytyksenä selonteossa mainitaan tarkoituksenmukainen infrastruktuuri. Puolustusvoimien käytössä olevan infrastruktuurin ja ympäristön kehittämisellä huolehditaan, että sotilaalliseen maanpuolustukseen tarvittavat alueet, toimitilat ja rakenteet, kuten varuskunnat, varikot, ampuma- ja harjoitusalueet, ovat tarkoituksenmukaisia ja hyvässä kunnossa. Puolustusvoimien käytössä olevia alueita kehitetään keskeisesti ja kokonaisvaltaisesti osana ympäröivää yhteiskuntaa. Maanpuolustuksen tarpeet tulee ottaa huomioon viranomaiskaavoituksessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kiinteistökustannukset otetaan huomioon politiikka- ja ohjelmatason valmistelussa ja yksittäiset hankkeet toteutetaan elinkaariedullisesti valtion kiinteistö- ja toimitilastrategioita noudattaen.

Ympäristönäkökulma otetaan toimintaedellytysten sallimissa rajoissa huomioon kaikessa toiminnassa. Puolustusvoimien toimintaan liittyy siviilitoiminnoista poikkeavia erityispiirteitä, jotka tulee ottaa huomioon myös kiinteistö- ja ympäristölainsäädännön ja muiden normien kehittämisessä. Tämä koskee erityisesti Suomen kestävä kehitystä, ilmasto- ja energiastrategioiden toimeenpanoa sekä puolustusvoimien ampuma-, harjoitus- ja lentotoimintaa. Sotilasilmailun edellyttäessä ilmatilan käyttö tulee varmistaa toimintaympäristön muuttuessa.

Puolustushallinnon kiinteistö- ja ympäristöalaa kehitetään yhteistyössä Euroopan unionin, Naton ja pohjoismaiden kanssa. Tavoitteina ovat tehokkuus, taloudellisuus ja yhteensopivuus, kriisinhallintatoiminnan kehittäminen, sotilasalueiden yhteiskäyttömahdollisuuksien edistäminen.

4. Toiminnan oikeudellinen perusta

4.1 Puolustusvoimia koskeva sääntely

Aiempien selvitysten tekemisen jälkeen on annettu uusi laki puolustusvoimista (551/2007). Laki ei merkitse asiallisesti muutosta puolustusvoimien kansainväliseen toimintaan osallistumiseen.

Puolustusvoimien tehtävänä on lain 2 §:n mukaan Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen ja osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Perustelujen mukaan kansainvälinen toiminta sisältyy yhä kiinteämmin kaikkiin kolmeen puolustusvoimien päätehtävään. Kansainvälisellä toiminnalla vahvistetaan yhtäältä Suomen puolustamista kehittämällä puolustusvoimien kansainvälistä yhteensopivuutta. Toisaalta Suomi tukee muiden maiden viranomaisia esimerkiksi antamalla niille kriisinhallintakoulutusta. Lisäksi Suomi osallistuu kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Lain perustelujen mukaan Suomen sotilaallista puolustusta pyritään vahvistamaan kansainvälisellä yhteistyöllä. Tässä tarkoituksessa osallistutaan muun muassa Euroopan unionin sotilaallisen kriisinhallinnan kehittämiseen, Naton rauhankumppanuustoimintaan sekä kehitetään kahdenvälistä yhteistyötä. Sotilaallista puolustusta kehitetään muun muassa niin, että Suomi voi toimia aktiivisena jäsenenä EU:n muodostamassa turvallisuusyhteisössä ja osoittaa tarvittavat sotilaalliset voimavarat unionin velvoitteiden edellyttämiin toimiin. Erikseen määrättäviä kansallisen puolustuksen joukkoja kehitetään niin, että niitä voidaan käyttää myös kansainvälisissä kriisinhallintatehtävissä.

Kansainvälisten harjoitusten järjestäminen ja niihin osallistuminen kehittävät puolustusvoimien kykyä kaikissa puolustusvoimien tehtävissä. Lisäksi ne kehittävät puolustusvoimien edellä mainittua suorituskykyä osallistua avun antamiseen toiselle valtiolle. Kansainvälinen harjoitustoiminta on keskeinen osa puolustusvoimien jokapäiväistä toimintaa.

4.2 Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus sekä oikeus rajoittaa liikkumista

Puolustusvoimista annetun uuden lain myötä sääntely, joka koskee oikeutta käyttää kiinteistöjä, on täsmentynyt. Puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä (14 §). Oikeus on sanamuodon mukaan ainoastaan puolustusvoimilla.

Vuoden 2010 alusta tuli voimaan 14 §:ää täsmentävä lainmuutos (1617/2009). Sen mukaan kiinteistöjen käyttämisestä sovitaan suullisesti tai kirjallisesti kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa. Jos sopimukseen ei päästä, puolustusvoimien alue- tai paikallishallintoviranomainen tai harjoituksen johtaja voi päättää kiinteistön käyttämisestä. Jos puolustusvoimat tarvitsee samalla kertaa käyttöönsä laajan alueen, jolla on huomattava määrä kiinteistöjä tai kiinteistöillä on huomattava määrä omistajia tai haltijoita, puolustusvoimien alue- tai paikallishallintoviranomainen tai harjoituksen johtaja voi päättää kiinteistöjen käyttämisestä. Päätös voidaan tällöin antaa tiedoksi hallintolain (434/2003) mukaisella yleistiedoksiannolla.

Puolustusvoimien aluehallintoviranomainen ja paikallisviranomainen voivat siinä määrin kuin sotilaalliset syyt tai ulkopuolisten suojaaminen vaaroilta vaativat kieltää asiattomilta puolustusvoimien käytössä olevalla alueella tai kohteessa liikkumisen tai rajoittaa sitä (15 §). Kiellon rikkomisesta tuomittavista rangaistus-seuraamuksista säädetään rikoslaissa.

Puolustusvoimien käytössä tilapäisesti harjoituksen järjestämistä varten olevalla alueella, jota käytetään materiaalin säilytykseen, joukkojen ryhmytykseen tai jolla tapahtuva toiminta voi aiheuttaa vaaraa ulkopuolisille, kiellon tai rajoituksen voi määrätä myös harjoituksen johtaja.

4.2.1 Pääesikunnan ohjeistus kiinteistöjen käytöstä

Pääesikunnan oikeudellinen osasto on antanut 27.3.2008 määräyksen, joka tarkentaa puolustusvoimista annetun lain 14 §:ää. Vuoden 2010 alusta voimaan tulleen puolustusvoimista annetun lain 14 §:n muutokset aiheuttavat tarkistustarpeen edellä mainittuun Pääesikunnan oikeudellisen osaston ohjeeseen.

Puolustusvoimilla on oikeus käyttää tilapäisesti koulutuksessa suurta osaa Metsähallituksen hallinnoimista alueista. Ilman haltijan suostumusta ei kuitenkaan saa käyttää muille vuokrattuja alueita, luonnonsuojelualueita ja –kohteita, rakennuksia, piha-alueita, puutarhoja, istutettuja puistoja, vilja- tai heinäpeltoja, maa- tai metsätalouteen liittyviä koealueita tms. (sopimus PE - MH / 26.8.2008).

4.3 Vieraan valtion sotilaan maahantulo

Vieraan valtion sotilaan maahantulosta ja maassaolosta säädetään aluevalvontalaissa (755/2000) ja määrätään muun muassa joukkojen asemaa koskevissa Status of Forces –sopimuksissa. Sääntelyihin ei ole tullut muutoksia toimikunnan selvityksen jälkeen.

4.4 Vahingonkorvaus

Kiinteistöjen käyttämisestä aiheutuneen vahingon korvaamisesta säädetään nykyisin puolustusvoimista annetun lain 14 §:ssä. Sen mukaan kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen haetaan muutosta valittamalla hallintolainkäyttölain mukaisesti. Korvaukseen oikeutetulle on valitusmenettelystä huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä.

Muutoin vahingonkorvausvastuun osalta viitataan aiempiin selvityksiin.

4.5 Ympäristölainsäädäntö

Ympäristölainsäädännössä ei ole aiempien selvitysten jälkeen tapahtunut tähän selvitystehtävään vaikuttavia muutoksia.

4.6 Hinnoittelu

Puolustusvoimien käytössä olevien alueiden, tilojen, maanpuolustuskaluston, kalusteiden, laitteiden ja muun materiaalin käyttö on ulkopuolisille maksullista ja hinnat on määrättävä liikeloudellisin perustein valtion maksuperustelain (150/1992) ja puolustusvoimien maksullisista suoritteista annetun puolustusministeriön asetuksen (1301/2007) mukaisesti. Käytännössä hinnoittelu on suoritettava Pääesikunnan talousosaston antaman ohjeen mukaan ("Maksullisen toiminnan hintaesitysten tekeminen ja maksullisen toiminnan seuranta puolustusvoimissa" AC16423-15.5.2008).

4.7 Kansalliset varomääräykset

Suomen puolustusvoimien varo- ja turvallisuusmääräykset on laadittu kansallisista lähtökohdista käytössämme oleville asejärjestelmille ja ampumatarvikkeille. Useimmat varomääräykset edellyttävät, että ammunnoissa käytetään vain Suomessa sotavarusteeksi hyväksyttyjä aseita ja ampumatarvikkeita. Varomääräys on oikeudelliselta luonteeltaan sotalaskäsky ja sen antaminen on sotalaskäskyasia lukuun ottamatta sellaisia varomääräyksiä, jotka perustuvat lainsäädäntöön.

5. EU-linjauksia

5.1 Euroopan unionin sotilaskomitea

Euroopan unionin sotilaallinen komitea on päätöksellään linjannut, että yhteistyö koulutusalueiden ja koulutuslaitosten käytössä EU:ssa on omiaan johtamaan EU:n sotilaallisen suorituskyvyn vahvistumiseen. Tämän toiminnan odotetaan edistävän standardisointia ja johtavan mahdollisimman laajaan yhteensopivuuteen sekä tarjoavan tärkeää kokemusta osallistuville yksiköille.

Tarkoitusta varten perustetulla internet-sivulla tiedotetaan yhteistyön mukaisista mahdollisuuksista, minkä odotetaan johtavan resurssien tehokkaampaan hyödyntämiseen.

Yhteistyön puitteissa kukin jäsenmaa voi halutessaan tarjota sivulle laitettavassa ja jäsenmaiden säännöllisesti päivittämässä esitteessään koulutuslaitoksiin tai koulutusalueitaan toisten jäsenmaiden käyttöön. Jäsenmaan esitteessä tulee ilmoittaa kursseista ja muista koulutusmahdollisuuksista kutakin koulutuspakettia koskevat perustiedot sekä yhteyshenkilö. Tiedot asiat, kuten maksut ja muu kompensatio, jätetään sovittavaksi kahdenvälisesti. Yhteistyön käyttöaktiivisuutta arvioidaan vuosittain.

5.2 Euroopan unionin puolustusvirasto (EDA)

Eurooppalainen puolustusalan kehitys vaikuttaa yhä enemmän myös Suomen materiaali politiikkaan ja puolustus – ja turvallisuusteollisuuteen. Markkinoiden kehittäminen ja kansainvälisen materiaaliyhteistyön tiivistäminen on etujemme mukaista. Ensisijainen puolustusmateriaalialan eurooppalainen yhteistyöfoorumi on Euroopan unionin puolustusvirasto (EDA) ja siihen liitännäinen yhteistyö.

EDA:n puitteissa päätetty valtioiden omistamien testauslaitosten vastavuoroista käyttöä koskeva järjestely korvaa aiemman Test Facilities MOU-sopimuksen (Esittely ministerille 10.11.1998, PIMKdnro: 8/4300/98/KE). Test Facilities MOU oli voimassa vuoden 2008 loppuun.

EDA:n johtokunnan päätöksen mukainen asiakirja toimii puitesopimuksena, joka mahdollistaa tutkimusprojektien käynnistämisen. Uusien tutkimusprojektien perustaminen johtokunnan päätöksen mukaisen asiakirjan alaisina Test Arrangement-asiakirjoina on huomattavasti nopeampaa kuin tapauskohtaisesti ylemmän tason sopimuksen valmistaminen.

Sopimus mahdollistaa osapuolten välisen valtion omistamien testauslaitosten vastavuoroisen käytön erikseen sovittavin ehdoin. Tästä syntyy säästöjä mm. investoinneissa kun uusien testauslaitteiden hankintoja ei tarvitse tehdä päällekkäin useammassa maassa.

6. Toiminnan nykytila

6.1 Ohjeistus, sopimusmalli

6.1.1 Ampuma- ja harjoitusalueiden käyttö kaupallisessa toiminnassa

Pääesikunnan materiaaliosasto on antanut ohjeen puolustusvoimien päätöksenteosta, toimivallasta ja yhteistyön järjestelyistä tarkoituksena parantaa kotimaisen puolustusteollisuuden ja maanpuolustukseen liittyvää tutkimusta tekevien tutkimuslaitosten toimintaedellytyksiä ja kansainvälistymistä (PEMATOS PAK 06:02, Puolustusteollisuuden ja tutkimuslaitosten yhteistyö puolustusvoimien kanssa). Ohje perustuu puolustusministeriön ohjauskirjeeseen (28.5.2007 / FI. PLM 17534, puolustushallinnon strategisen suunnitelman 2025 osastrategioiden toimeenpano).

Ohjeen mukaan yhteistyöpyynnöt tulee osoittaa Pääesikunnan materiaaliosastolle sitä ja sen alaisia laitoksia koskevissa asioissa ja puolustushaaraesikunnille niitä koskevissa asioissa. Mittavia henkilö- tai muita resursseja vaativat yhteistyöpyynnöt tulee sisällyttää puolustusvoimien tulevan kauden toimintasuunnitelmiin.

Pääesikunnan materiaaliosasto tai puolustushaarat käsittelevät saapuneet yhteistyöpyynnöt ja käyvät alustavat neuvottelut yhteistyötä pyytäneen tahon kanssa. Pääesikunnan ja sen alaisten laitosten osalta päätöksen yhteistyöstä tekee Sotavarustepäällikkö. Puolustushaaroja koskevissa asioissa päätöksen tekee puolustushaaran komentaja tai puolustushaaran materiaalilaitoksen johtaja puolustushaarakohtaisen ohjeistuksen mukaisesti.

Pääesikunnan materiaaliosasto ja puolustushaarat kokoavat vuosittain seuraavaa vuotta koskevat pyynnöt ja sisällyttävät niihin liittyvät tehtävät puolustusvoimien toiminnan ja resurssien suunnitteluprosessiin (TRS).

Ohjeen mukaan Pääesikunta ja sen alaiset laitokset sekä puolustushaarat laativat yhteistyöpyyntöihin liittyen oman tapauskohtaisen toimeenpanokäskyn huomioiden pyyntöön vaikuttavat puolustusvoimien määräykset ja muut viranomaisohjeet.

Yhteistyöstä tulee laatia osapuolten välillä sopimus, jossa on määritelty sopijaosapuolten roolit, oikeudet, valtuudet sekä vastuut ja velvoitteet, mukaan lukien kustannusten korvaaminen. Sopimukseen on sisällytettävä ohjeet turvallisuusasioista siinä laajuudessa, mitä puolustusvoimat velvoittaa omassa toiminnassaan. Sopimus liitetään toimeenpanokäskyn liitteeksi.

Tarvittaessa on tehtävä määräysten mukaiset erilliset turvallisuusselvitykset ja salassapitosopimukset.

Maavoimien esikunta on antanut lisäksi ohjeen (MAAVE ohje Koulutusala 007 - MAAVEHENKOS) maavoimien ampuma- ja harjoitusalueiden sekä kouluampumaratojen ylläpidon ja kehittämisen vastuista sekä toimenpidesuunnitelman laatimisesta. Ohjeen mukaan puolustusteollisuuden tarpeisiin liittyvän maavoimien ampuma- ja harjoitusalueiden käytön ratkaisee Maavoimien henkilöstöpäällikkö.

6.1.2 Ampumaratojen käyttö kaupallisessa toiminnassa

Pääesikunnan koulutusosasto on 6.4.2005 hyväksynyt sopimusmallin puolustusvoimien ampumaratojen käytöstä muussa kuin omassa toiminnassa ja asiaan liittyvät ohjeet. Ohje ja sopimusmalli on tarkoitettu lähinnä erilaisten seurojen, järjestöjen yms. ja puolustusvoimien väliseen sopimiseen ampumaratojen käytöstä. Sopimusmallia on muutamissa joukko-osastoissa käytetty sovittaessa ampumaradan käytöstä ulkopuolisen toimijan kanssa. Sopimusmalli ei enää kaikilta osiltaan vastaa tämän päivän vaatimuksia. Se johtuu muun muassa ehdoista, joita ampumaradan käytölle on asetettu ympäristölupapäätöksessä, kuten jäljempänä tarkemmin käy ilmi. Sopimusmalli kaipaa siis päivittämistä.

6.2 Ympäristölupa-asiat

Puolustusvoimat on viime vuosina hakenut ympäristölupaa useille ampumaradoille ympäristölainsäädännön mukaisesti. Tähän mennessä lupaa on haettu 21 ampumaradalle ja ympäristölupaviranomaisen päätös on saatu 16 tapauksessa. Ympäristölupapäätöksessä voi olla ehtoja, jotka edellyttävät esimerkiksi puhdistus- ja suojaustoimenpiteitä, selvitysten tekemistä, vuotuista raportointia tai ympäristön tilan tarkkailua. Lupaehdoista saattaa aiheutua myös odottamattomia investointitarpeita.

Tällä hetkellä muun muassa Reilan ja Lohtajan ampuma- ja harjoitusalueiden osalta on harkinnassa ympäristöluvan tarpeellisuus. Vuosangan ja Pohjankaan ampuma- ja harjoitusalueilla alueelliset ympäristökeskukset ovat tehneet päätöksen ympäristöluvan tarpeellisuudesta. Päätöksistä on valitettu hallinto-oikeuteen.

6.3 Kaupallinen ja kansainvälinen toiminta vuosina 2006–2008

Pääesikunta on keväällä 2009 tehnyt selvityksen ampuma- ja harjoitusalueiden sekä ampumaratojen kansainvälisestä ja kaupallisesta toiminnasta ja tehdyistä sopimuksista. Selvityksen mukaan ampuma- ja harjoitusalueilla on ollut kaupallisia ja kansainvälisiä toimijoita vain muutamia. Suurin kaupallinen toimija on ollut Patria Oyj. Kansainvälistä toimintaa on ollut pohjoismaiden sekä Viron puolustusvoimien ja Saksan puolustusministeriön kanssa.

Ampumaradoilla on ollut puolustusvoimien ulkopuolisia käyttäjiä. Suurin osa toiminnasta ei ole ollut kaupallista toimintaa ja ulkopuolisista käyttäjistä enemmistö on ollut puolustushallinnon lähellä olevia toimijoita, suurimpana Maanpuolustuskoulutuskoulutusyhdistys ry. (MPK ry.). Kaupalliseksi toiminnaksi luokiteltavaa toimintaa on lähinnä ollut joidenkin urheilu-, metsästys- ja ampumaseurojen kanssa sovittu ampumaratojen tai toimitilojen käyttö.

Patria Oyj on Pääesikunnan maavoimaosaston kanssa sopimalla tavalla esittänyt vuonna 2007 tukitarpeensa vuosille 2007 - 2008, joihin maavoimaosasto on vastannut saatuaan pyytämänsä vastaukset. Vuoden 2008 alussa perustettu Maavoimien Esikunta sopii nyt vuosittain Patria Oyj:n kanssa mm. harjoitusalueiden käytöstä ja kaluston lainaamisesta ja mm. aikataulusta milloin tukitarpeet on esitettävä Maavoimien Esikunnalle. Aikatauluksi on nyt sovittu edeltävän vuoden helmikuu. Alueiden käytöstä ei ole tehty erillistä sopimusta, vaan annetuissa vastauksessa on ilmoitettu niistä asioista, joita esityksessä on esitettyjen lisäksi otettava huomioon.

Muiden kaupallisten toimijoiden kanssa alueiden käytöstä, tukitarpeista yms. on pääsääntöisesti tähän mennessä sovittu tapauskohtaisesti.

6.4 Kansainvälinen sotilaallinen harjoitus

Kansainvälisen sotilaallisen harjoituksen järjestämisestä Suomessa päättää puolustusministeriö sen jälkeen, kun asia on käsitelty valmistavasti valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministeriövaliokunnassa.

Jo vakiintuneen menettelyn mukaan pääesikunta toimittaa puolustusministeriölle harjoitussuunnitelman seuraavana vuonna Suomessa järjestettäväksi suunnitelluista harjoituksista. Harjoitussuunnitelma toimitetaan ministeriölle lokakuun aikana ja se esitellään valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiselle ministerivaliokunnalle marraskuussa. Puolustusministeriö tekee ministeriövaliokunnan linjausten mukaan päätöksen harjoitusten järjestämisestä seuraavan vuoden osalta. Siltä osin kuin jo siinä vaiheessa yksittäisistä harjoituksista on käytettävissä riittävät tiedot, ministeriö voi samalla tehdä myös aluevalvontalain 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen. Muussa tapauksessa ministeriö tekee aluevalvontalain mukaisen päätöksen asianomaisen harjoituksen osalta myöhemmin.

Puolustusministeriön päätöksen jälkeen pääesikunta koordinoi harjoituksen jatkovalmistelun ja tarvittavien harjoituskohtaisten asiakirjojen laatimisen sekä vastaa harjoitusten käytännön toteuttamisesta.

Jos harjoitussuunnitelmaan tulee osallistumispäätöksen jälkeen sisällöllisiä, määrällisiä tai osallistujatahoihin liittyviä muutoksia, hakee pääesikunta niistä riittävän ajoissa puolustusministeriöstä uuden päätöksen.

7. Sidosryhmälausunnot

7.1 Senaatti-kiinteistöt

Puolustusvoimien oikeus käyttää käytössään olevia alueita, toimitiloja, rakenteita ja asuntoja perustuu vuokrasopimuksiin. Kansainvälinen yhteiskäyttö on nykyisten sopimusten mukaan tietyillä edellytyksillä mahdollista. Alueiden vuokrauksessa ulkopuoliselle tarvitaan sopijaosapuoleksi myös omaisuuden omistajajahattijat. Ulkopuolisille tapahtuvaa vuokrausta tulee edeltää toimijoiden vastuiden, kustannusten jakaantumisen ja muiden ehtojen selvittäminen.

Puolustusvoimien ja Senaatti-kiinteistöjen välisissä vuokrasopimuksissa edelleen vuokrausoikeus on pääsääntöisesti rajattu pois.

Kun toimijana on yritys, on vuokran yms. kompensaation määrittelyn yhteydessä otettava huomioon muun kuin valtioasiakkaan kohdalla sovellettavat liiketaloudellisesti määritettävät vuokrauksen periaatteet.

Toiminnan periaatteet, veloitusterusteet ja -tavat tulisi määritellä Puolustusvoimien ja Senaatti-kiinteistöjen välisellä yleissopimuksella, jonka kirjaukset velvoittaisivat myös ulkopuolisia vuokraajia sitovina ehtoina.

Lyhytaikainen ja ajallisesti sekä lukumäärältään rajattu sotilaallinen yhteiskäyttö yhdessä PV:n kanssa ja PV:n vastuulla ei edellytä sopimuksellisia toimenpiteitä esim. tilanteissa, joissa olemassa on: kyseisten valtioiden kesken allekirjoitettu MOU (Memorandum Of Understanding) ja kyseisten valtioiden kesken allekirjoitettu TA (Technical Agreement) ja puolustusvoimat vastaa HNS-toiminnasta (Host Nation Support).

Sotilasalueiden toimitilat ja rakenteet on kehitetty kansallisen puolustuksen tarpeisiin ja ne pyritään pitämään nykyisen kansallisen toiminnan edellyttämässä kunnossa. Laajemmän kansainvälisen toiminnan kehittäminen alueille edellyttää toimitiloihin, rakenteisiin ja alueiden infrastruktuuriin (mm. aluesähköverkko harjoitusaikaisia tiloja varten) tehtävää korjaus- ja lisärakentamista.

Kansainvälisen harjoitustoiminnan vaatimat lisä- ja korjausrakentamiset voidaan toteuttaa kuten muukin rakentaminen puolustushallinnolle. Valtion kiinteistöomaisuuden hallinnoijat, Senaatti-kiinteistöt, IP-kiinteistöt Oy, Kruunuasunnot Oy yms. toteuttavat puolustusvoimien tarvitsemat investoinnit ja puolustusvoimat vuokraa kohteet käyttöönsä.

Puolustushallinto ei ole sidottu edellä mainittuihin toimijoihin, vaan voi hankkia tiloja myös muilta omistajilta. Kansainvälisen toiminnan kiinteistöinvestointien toteuttaminen riippuu tarpeesta, toimijoista, vuokratuhoituksesta, toimivalta- yms. suhteista.

Toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat vahingot ympäristölle, rakennuksille tai rakenteille tulee korjata tai muuten korvata joko päävuokralaisen (puolustusvoimat) tai alivuokralaisen toimesta. Tässä yhteydessä on riittävällä tarkkuudella selvitettävä vahinkovastuukysymysten (ympäristövahingot, mahd. tulipalot ja

muut onnettomuudet) hoitaminen kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten (esim. EDA test arrangement-asiakirjojen) puitteissa.

Senaatti-kiinteistöt on vakuuttanut rakennusvarallisuutensa ja vakuuttamisen lähtökohtana on ollut puolustusvoimien normaali toiminta. Vakuutus on S-k:n hankkima lisäturva k.o. varallisuuteen sidotulle pääomalle. PV:n ulkopuolisille ta-
hoille tapahtuvissa vuokrauksissa S-k on edellyttänyt käytettävien kiinteistöjen kattavaa lisävakuuttamista kyseisen toimijan toimesta.

7.2. Metsähallitus

Harjoitusalueiden käytöstä on sovittu Metsähallituksen ja pääesikunnan välises-
sä puitesopimuksessa, jossa asiasta sanotaan seuraavasti:

Puolustusvoimat ei voi siirtää vuokraoikeutta kolmannelle ilman vuokranan-
tajan kirjallista suostumusta. Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla puo-
lustusvoimien toiminnan ohella tapahtuva muu kansallinen puolustusvoimien
koordinoima maanpuolustustoiminta ja kansainvälinen yhteistoiminta (koskee
harjoituksia joissa on mukana suomalaisia joukkoja) on mahdollista ilman vuok-
ranantajan erillistä suostumusta. Muusta maa- ja vesialueiden ja rakennusten
käytöstä peritään erikseen sovittava vuokra.

Suurimpana syynä yllä olevaan muotoiluun on alueiden monikäyttöluonne,
alueilla harjoitetaan metsätaloutta sekä mm. alueellisesti hyvin tärkeää poron-
hoitoa. Mm. nämä muut käyttömuodot todennäköisesti kärsisivät harjoituskäy-
tön kasvaessa enemmän kuin aikanaan korvaustasoa määriteltäessä on osattu
ottaa huomioon.

Mikäli käyttöasteet tulevat lisääntyvän kiinnostuksen ja käytön vuoksi nou-
semaan varaa Metsähallitus mahdollisuuden neuvotella vuokratason nostosta
tai erilliskorvauksista vastaamaan sitä haittaa jonka harjoitustoiminta alueen
muille käyttömuodoille aiheuttaa.

7.3 Suomen Puolustus- ja Ilmateollisuusyhdistys ry (PIA)

Teollisuuden kannalta on tärkeää, että jatkossakin on mahdollista vuokrata har-
joitus- ja muita alueita ja että käytännöt asiassa olisivat mahdollisimman joustava
ja keskeisten puolustusvoimien toimijoiden tiedossa.

Esitys siitä, että kaikkien kaupallisten toimijoiden tarpeet käsiteltäisiin vuosit-
tain samalla kertaa, on erittäin kunnianhimoinen. Perusteluna esitetty tarpeiden
sovittaminen nykyistä paremmin puolustusvoimien harjoitustoimintaan on ym-
märrettävä, mutta joustavuuden lisäämiseksi tulisi luoda mekanismi, joka ottaisi
huomioon aikataulumuutokset sekä mahdolliset uudet tarpeet. Tässä suhteessa
PIA kannattaa toiminnan lähtökohtana Pääesikunnan pysyväisasiakirjaa (PEMA-
TOS PAK 06:02).

Harjoitusalueoimikunta (2006) totesi aikanaan kohdan 2.1.1 mukaisesti, että kaupallisen yrityksen toiminta puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla ja – tiloissa tulisi alistaa poliittiselle päätöksenteolle. Tärkeämpää on luoda vakiomenettelyt yritysten ja puolustushallinnon yhteistoimintaan Pääesikunnan pysyväisasiakirjan (PEMATOS PAK 06:02) linjausten pohjalta.

PIA näkee laajemmat tulkintamahdollisuudet kohdassa 4.6 esitettyyn tulkintaan valtion maksuperustelaista. Lain mukaisesti (7 § 2 mom) viranomaisen suoritteiden hinnoittelu saadaan määrätä myös omakustannusarvon mukaisesti silloin, kun viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus ko. suoritteen tuottamiseen. PIA:n käsityksen mukaisesti harjoitusalueiden käytössä on kyse tällaisesta yksinoikeudesta, joten hinnoittelu tulisi tehdä omakustannushintaisesti.

Konkreettisten toimintatapamallien luomiseksi PIA esittää puitesopimusten käyttöä yrityksen ja puolustushallinnon välillä. Puitesopimuksessa sovittaisiin kaikki yleiset periaatteet harjoitusalueiden käytöstä. Käytäntöjen helpottamiseksi ja yritysten tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi esitetään yritysten kategorisointia sen mukaisesti, minkälainen olemassa oleva sopimus pohja (yhteistoiminta-, turvallisuus-, kumppanuussopimus ym.) niillä puolustushallinnon kanssa on. Eri kategorioille olisi tietyt oikeudet, velvollisuudet ja vastuut harjoitusalueiden käytössä.

Puolustusvoimien hallinnassa olevilla harjoitusalueilla on yleensä määritelty käytettävät aseet ja kaliiperit. Käytännössä alueilla käytetään hyväksyttyjä sotatarusteita ja jalkaväen ampumatarvikkeita (vast.). Teollisuudella on kuitenkin tarve myös myiden järjestelmien ja ampumatarvikkeiden käyttöön. Puolustushallintoon tulisi luoda ohjeistus ja toimintatapa, jolla myös muiden järjestelmien ja ampumatarvikkeiden käyttö voitaisiin hyväksyä, kunhan teollisuus esittää asialle riittävät perustelut.

7.4. Johtopäätökset

Työryhmä toteaa, että sidosryhmät ovat kiinnittäneet huomiota olennaisiin asioihin ja että lausunnot tukevat työryhmän tavoitteita. Merkittävänä kehityskohteina nähdään lupamenettelyn yksinkertaistaminen, puitesopimusten laatiminen sekä käyttökustannusrakenteen kehittäminen mikäli ulkopuolisten käyttäjien määrä lisääntyy. Kustannusten määräytymisestä todettakoon, että valtion maksuperustelaki määrittää hyvin tarkkaan omakustannusperiaatteen ja liiketaloudellisen toiminnan eron. Mitä tulee erilaisten asejärjestelmien ja ampumatarvikkeiden käytön sallimiseen ja ohjeistukseen ampuma- ja harjoitusalueilla, on luvan antajana alueesta vastaava taho, mutta vastuun kantaa aina itse toimija. Puolustusvoimat ei kuitenkaan voi laatia ohjeistusta tuotteille, joiden kehitys on vielä kesken, mutta joustavaa toimintaa on kyllä mahdollista kehittää.

8 Lopuksi

Lähtökohtaisesti voidaan todeta, että jatkossakaan puolustusvoimat ei vuokraa käytössään olevia sotilasalueita nykyistä laajemmin kaupalliseen tarkoitukseen. On kuitenkin todennäköistä, että tulevaisuudessa kaupalliset tai kansainväliset tarpeet voivat enenevässä määrin kohdistua sotilasalueisiin. Puolustusvoimat voi tällöin omien toimintojensa niin salliessa erillisen harkinnan pohjalta vuokrata käytössään olevia harjoitusalueita kotimaisille tai ulkomaisille käyttäjille, siinä laajuudessa kuin vuokrasopimusten jälleenvuokrausehdot sen mahdollistavat.

Sotilasalueiden infrastruktuuri on suunniteltu Suomen puolustusvoimien tarpeisiin ja sitä kehitetään Suomen puolustusvoimien resurssien ja tarpeiden mukaan. Tällä hetkellä ei ole suunnitelmassa, että kaupallista tai kansainvälistä toimintaa varten oltaisiin kehittämässä alueiden verkostoja, rakenteita, rakennuksia tai laitteistoja. Näin ollen harjoitusalueiden käyttäjien on tyydyttävä puolustusvoimien tai paikallisten toimijoiden tarjoamiin palveluihin tai tuotava tarvitsemansa infrastruktuuri mukanaan.

Puolustusvoimien harjoitus- ja ampuma-alueet sijaitsevat monissa tapauksissa lähellä siviiliasutusta. Kaupallisessa toiminnassa on noudatettava samoja haittavaikutusten minimoinnin periaatteita, joita puolustusvoimat noudattaa normaalissa toiminnassaan. Erityinen huomio on oltava meluhaittojen minimoinnissa.

Puolustushallinnossa tällä hetkellä käytössä olevat toimintatavat vastaavat kansainvälisen ja kaupallisen toiminnan asettamia tarpeita. Tulevaisuudessa edellä kuvatun toiminnan mahdollisesti lisääntyessä on muuttuviin tarpeisiin kyettävä reagoimaan ennakoivasti. Sotilasalueiden harjoitustoimintaa ja sen volyymia seurataan linjaorganisaatiossa ja sen toimintaa ohjaavissa prosesseissa.

Kaikkien kaupallisten toimijoiden esitykset alueiden käyttämisestä olisi taroituksenmukaista käsitellä samalla kertaa vuosittain, jolloin tarpeet voitaisiin sovittaa nykyistä paremmin puolustusvoimien harjoitusohjelmiin. Esitykset, joiden tulee sisältää riittävät tiedot suunnitellusta toiminnasta, tulisi toimittaa Maavoimien Esikuntaan sovitun aikataulun mukaisesti esimerkiksi edellisen vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Suomen mahdollisuuksia tarjota harjoitusalueita kansainväliseen käyttöön voidaan käsitellä puolustusministeriön toimeenpanemissa säännöllisissä sotilas-asiamieskatsauksissa. Käyttöön tarjottavista harjoitusalueista voidaan ilmoittaa myös mm. Euroopan unionin Military Staffin ylläpitämillä verkkosivuilla.

PUOLUSTUSVOIMIEN KÄYTTÄMIÄ HARJOITUSALUEITA

Kartalla näkyy PHRAKL:n alue- ja toimipistejako

LAPPI

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Rovajärvi
Kyläjärvi
Harjoitusalueet
Vajunen (Sodankylä)
Rovaniemi
Salla (RVL)
Ivalo (RVL)
Muonio (RVL)

KESKI-SUOMI

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Lohtaja
Keuruu
Harjoitusalueet
Menkijärven lentokenttä
Tikkakoski
Ampuma-alueet
Peuraneva

LÄNSI-SUOMI

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Pohjankangas (Niinisalo)
Hämeenkanas (Niinisalo)
Säkylä
Reila, Rihtniemi
Raasi
Örö
Gyltö
Harjoitusalueet
Karvian lentokenttä
Piikajärven lentokenttä
Kiikalan lentokenttä
Oripään lentokenttä

HÄME

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Parola
Hättilä
Hälvälä
Harjoitusalueet
Pirkkala
Vesivehmaan lentokenttä
Padasjoki
Räyskälä
Ilveskallio
Riihimäki
Halli

ETELÄ-SUOMI

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Santahamina, Isosaari, Kuivasaari, Vallisaari, Katajaluoto, Itä-Villinki, Miessaari, Dragsvik, Russarö, Hästö-Busö, Bågaskär, Rönnskär, Syndalen, Upinniemi, Mäkiluoto
Harjoitusalueet
Hyvinkään lentokenttä

KAINUU

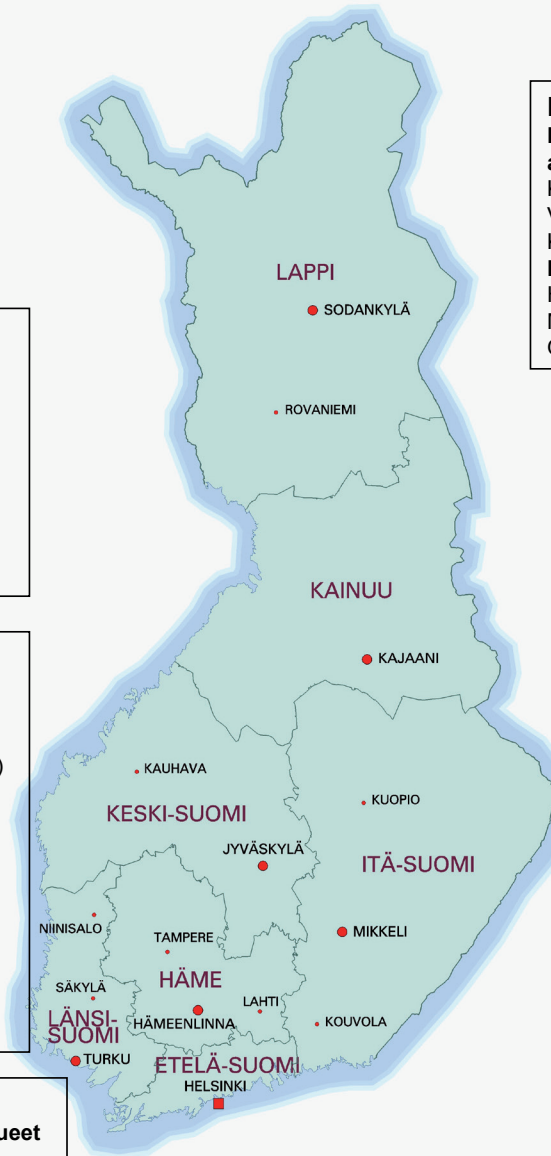
Harjoitus- ja ampuma-alueet

Kassunkuru (Kajaani)
Vuosanka
Kuusamo (RVL)
Harjoitusalueet
Hiukkavaara (Oulu)
Maijanlampi
Oulunsalo

ITÄ-SUOMI

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Sotinpuro
Laurikkala (Mikkeli)
Taipalsaari
Pahkajärvi
Selänpään lentokenttä
Vekaranjärvi
Hamina
Kirkonmaa
Rankki, Mustamaa
Orrengrund
Hiienvaara (RVL)
Ontonlahti (RVL)
Immola (RVL)
Harjoitusalueet
Kontiolahti
Rissala
Lappeenranta
Valkjärvi
Vallanjärvi
Kymen lentokenttä
Utti
Lylynkangas
Lelun Teirikallio
Ravijoki
Lupinmäki
Jaamankangas
Merenlahti

Puolustusministeriö
Eteläinen Makasiinikatu 8
PL 31, 00131 HELSINKI

Puhelin: vaihde (09) 16 001
Telefaksi: (09) 1608 8244
www.defmin.fi